

ARCHIEF

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Publieksactiviteiten.....	2
2. Archieven en collecties.....	5
3. Digitale duurzaamheid.....	8
4. Publieksbereik.....	10
5. Feiten en cijfers	11

Voorwoord

In 2016 heeft het RHCL twee nieuwe visie-nota's opgesteld voor de beleidsperiode tot 2020: een nieuwe visie op e-archief en een vernieuwing van onze publieksdienstverlening.

Voor het RHCL staat voorop dat naast duurzaam beheer en behoud het (publieks)gebruik en hergebruik van onze openbare data een kernactiviteit is en cruciaal voor de toekomstige wijze van archiveren en duurzaam informatiebeheer. Het RHCL heeft in 2016 op basis van die kerntaak nog beter ingespeeld op de publieksvraag. Daarbij is het van belang dat de uiteenlopende publieksgroepen zoveel mogelijk profiteren van de dienstverlening van onze bronnen.

Met moderne middelen kan betere vindbaarheid en snellere raadpleging worden gegarandeerd. Zowel voor de overheid en professionele organisaties, als mede voor de professionele- en de amateur onderzoeker van de Limburgse historie, de betrokken burger of de webontwikkelaar, vormt het RHCL dé vindplaats voor historische bronnen uit en over Limburg.

In dit jaarverslag vindt u een overzicht van onze belangrijkste activiteiten over het jaar 2016. We kunnen terugkijken op een goed geslaagd jaar. Hartelijk dank aan onze bezoekers en klanten, aan alle medewerkers, vrijwilligers, vrienden, en alle anderen die zich hier voor hebben ingezet.

Lita Wiggers

Directeur Regionaal Historisch Centrum Limburg

1 Publieksactiviteiten

2016 organiseerden we vele activiteiten over het erfgoed en de geschiedenis van Limburg en van Maastricht, waarbij de eigen archieven en collecties het uitgangspunt vormden. Daarnaast presenteerde het RHCL regelmatig archieven en collecties door middel van bruiklenen en ondersteuning bij publicaties, projecten, publiekslezingen of tentoonstellingen van andere Limburgse of Euregionale culturele instellingen en musea.

Limburgse Genealogiedag

Op 12 maart vond bij het RHCL de Limburgse Genealogiedag plaats. Centraal op deze dag stonden een serie lezingen, en de Genealogische markt, waaraan zo'n twintig standhouders deelnemen. Naast het hoofdprogramma waren er tal van andere activiteiten. Zo werd voor de eerste keer de Limburgse genealogische onderscheiding – de "Edmond Delhougne Penning" – uitgereikt, en werd de nieuwe Franstalige genealogische gids "**Petite guide généalogique Liège-Limbourg**" van de hand van Régis de la Haye gepresenteerd.

Maastricht Antiquarian Book & Print Fair (MABP)

In het weekend van 12-14 maart waren het RHCL en SHCL vertegenwoordigd op het MABP, de Maastrichtse Antiquarenbeurs. Samen met de Universiteitsbibliotheek en het Centre Céramique was er weer een stand ingericht rond het project "Gedrukt in Maastricht", een samenwerkingsproject waarbij de drukkersgeschiedenis van Maastricht in kaart wordt gebracht aan de hand van de collecties van het Historisch Centrum Limburg, Centre Ceramique en de Universiteitsbibliotheek.

Colloquium over het hertogdom Limburg en de Landen van Overmaas

Het Rijksarchief te Luik en het RHCL organiseerden op maandag 23 en dinsdag 24 mei 2016 een internationaal colloquium over het hertogdom Limburg en de landen van Overmaas. Het colloquium haakte in op een aantal belangrijke inventarissen die het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën heeft gepubliceerd over het archief van de Limburgse instellingen tijdens het ancien régime (van de hand van Bruno Dumont en Sébastien Dubois).

Tekeningen Sjuwke Kunst

Sjuwke Kunst heeft in 2016 een prachtige collectie tekeningen uit de oorlogsjaren aan het RHCL geschonken. Vanaf 14 september waren ze op onze **beeldbank** te bekijken, en in een expositie ('Kunst in de Oorlog') in het koor van onze studiezaal.

De Limburgse Genealogiedag. Foto: Noël Notermans

Start van de maand van de geschiedenis. Foto: Jan Swienink

Maand van de geschiedenis

Het RHCL nam in oktober deel aan de Maand van de Geschiedenis, in samenwerking met het Geschiedenisplatform Limburg. De Maand van de Geschiedenis is het grootste historische evenement van Nederland en had in 2016 als thema 'Grenzen'. De feestelijke start van de Maand van de Geschiedenis in Limburg vond plaats op zaterdag 1 oktober, bij Centre Céramique. Onderzoeksjournalist Philip Dröge vertelde het bizarre verhaal van het ministaatje Moresnet, en de drie beste columnschrijvers - van de columnwedstrijd 'Waar ligt mijn grens' - presenteerden hun column.

Maastrichtse vondelingen & Stuk van het Jaar

Van 1 tot en met 27 oktober kon iedereen stemmen op zijn of haar favoriete archiefstuk. Het RHCL koos voor een vondelingenakte van het jongetje 'Hendrik Kluwe', geboren op 14 december 1821. Zijn naam verwijst naar het oranje kluwen wol, dat zijn moeder bij hem gestoken had. Tijdens de Nacht van de Geschiedenis bij het Rijksmuseum, is hét Stuk van het Jaar 2016 bekendgemaakt. Met onze inzending haalden we de achtste plaats (uit 48 inzendingen). Onze deelname kwam uitgebreid aan bod in de Limburgse media, zoals in Dagblad de Limburger, [L1 Avondgasten](#), op de RTV Maastricht website en bij L1 Cultuurcafé.

Mini-symposium A2 Maastricht: Cement en Sentiment

Ter gelegenheid van de maand van de geschiedenis, organiseerde het RHCL op 14 oktober een mini-symposium samen met A2 Maastricht. De achtergrond van het symposium was de geschiedenis rondom A2 Maastricht, en de impact ervan op de directe omgeving en haar bewoners.

Twan Huys en Truus Roks in 'Verborgen Verleden'

Overige publieksactiviteiten

Het RHCL werkte ook mee aan talloze publieksactiviteiten van derden, zoals de tentoonstelling '100 jaar Tapijn' bij gebouw M, de quiz 'Kind geer eur eigen stad' van RTV Maastricht, en het grand opening festival van filmtheater Lumière. Ook werkten we mee aan **Verborgen Verleden**, een uitzending van de NTR op 12 november. Archivaris Truus Roks hielp Twan Huys in de zoektocht naar zijn voorouders.

2

Archieven & collecties

In 2016 zijn weer talloze werkzaamheden verricht om de toegankelijkheid op onze openbare archieven en collecties te optimaliseren. Hieronder de voornaamste werkzaamheden in 2016. De digitale archiefbestanden zijn voor iedereen gratis te raadplegen via www.rhcl.nl en www.archieven.nl

Digitalisering

Op onze website plaatsen we maandelijks een **overzicht** van de nieuwste scans van archiefmateriaal. Via archieven.nl zijn de scans gratis te downloaden.

In 2016 zijn maandelijks **gichtregisters** uit het archief van de Landen van Overmaas (01.075 - 1411-1795) en andere schepenbankarchieven gescand. Bovendien werkte het RHCL samen met het Nationaal Archief aan de digitalisering van negentiende-eeuwse notariële akten (1842-1895). De eerste reeks - ongeveer 200.000 afbeeldingen - is inmiddels gescand. De minuutakten en repertoria van notarissen in de standplaatsen Amby tot en met Gulpen zijn nu digitaal beschikbaar op archieven.nl.

Aan het einde van het jaar waren 4.429 inventarisnummers uit 79 archieven (toegangen) volledig gedigitaliseerd - in totaal 325.890 scans. Dit resulteert in een totale beschikbaarheid van 612.878 scans.

Limburgse akten van de Burgerlijke Stand

In 2016 weer nieuwe persoonsgegevens uit de akten van de burgerlijke stand van ruim 129 Limburgse gemeenten online gezet. Het betreft zowel aanvullingen als verbeteringen van persoonsgegevens.

Memories van Successie

In 2016 is ook verder gewerkt aan de invoer van persoonsgegevens in de zogeheten **Memories van Successie**; een overzicht van de baten en lasten van een nalatenschap. Ze worden sinds 1818 opgemaakt omdat over een erfenis door de erfgenamen belasting moest worden betaald.

Scans van notariële akten op archieven.nl, onder **toegang 09.008**

Bevolkingsregisters Maastricht

We vervolgden het digitaliseringsproject van de bevolkingsregisters Maastricht. Dit gebeurde in een gezamenlijk project met het CBG|Centrum voor familiegeschiedenis, Stadsarchief Rotterdam en Stadsarchief Breda. Middels het crowdsourcing-platform **Vele Handen** voerden vrijwilligers in korte tijd de digitale gegevens van 89 bevolkingsregisters in (18.551 scans).

Inmiddels zijn de registers van 1860 tot en met 1920 online te raadplegen via archieven.nl en op WieWasWie. Hierna rest alleen nog de periode 1850-1860; dan staan alle Maastrichtse bevolkingsregisters online.

Metamorfoze - Kapittelarchieven

In 2016 ontvingen het RHCL en het Utrechts archief financiering van het nationale programma 'Metamorfoze' voor een nieuw project: de Limburgse kapittelarchieven, 1294-1802 (een selectie uit 14.A002B, 14.B001, 14.B002, 14.B004 en 01.187). Deze unieke archieven zullen dankzij de financiering gerestaureerd, geconserveerd en gedigitaliseerd zullen. Ze sluiten goed aan bij het speciale Metamorfoze thema 'het dagelijks leven'. De projecten zullen ongeveer twee jaar in beslag nemen.

Materiële zorg en conservering

Ten behoeve van het digitaliseren van de papieren rijkscollectie heeft het RHCL bij de belastingdienst in Heerlen een atelier ingericht voor de materiële voorbereiding daarvan. Het RHCL ziet toe op de scholing en begeleiding van de (tijdelijke) medewerkers die daar werkzaam zijn. Het doel van dit atelier is het waardevolle archiefmateriaal zo voor te bewerken dat het digitaliseren op de scanafdeling zo vlot mogelijke verloopt.

Project Domeingoederen

In navolging van het werk van vrijwilligers van het Rijksarchief te Hasselt, hebben twee vrijwilligers van het RHCL de affiches van de verkoop van Domeingoederen over de jaren 1807-1813, Frans Archief inv.nrs. 1558-1813, verwerkt in een database. De affiches, soms een meter hoog, zullen digitaal ter beschikking worden gesteld. Met deze nadere toegang kan onder andere geselecteerd worden op persoonsnaam, plaatsnaam, soort van de goederen en toponiemen. Daarnaast is allerlei kwantificeerbaar onderzoek mogelijk, zoals de berekening van de oppervlakte van de voormalige kloostergoederen in het Departement van de Nedermaas.

Kapittelstuk St.Servaas (foto Hilde Schalkx)

Kapittelstuk Onze Lieve Vrouw

Vrienden van het RHCL

De stichting 'Vrienden van het Regionaal Historisch Centrum Limburg' is opgericht met het doel ons werk te ondersteunen en stimuleren. De **Vrienden** dragen bij aan de bevordering van archiefonderzoek en de publicatie van de resultaten daarvan. Zij geven financiële ondersteuning bij aankopen voor onze collectie en de uitgave van publicaties.

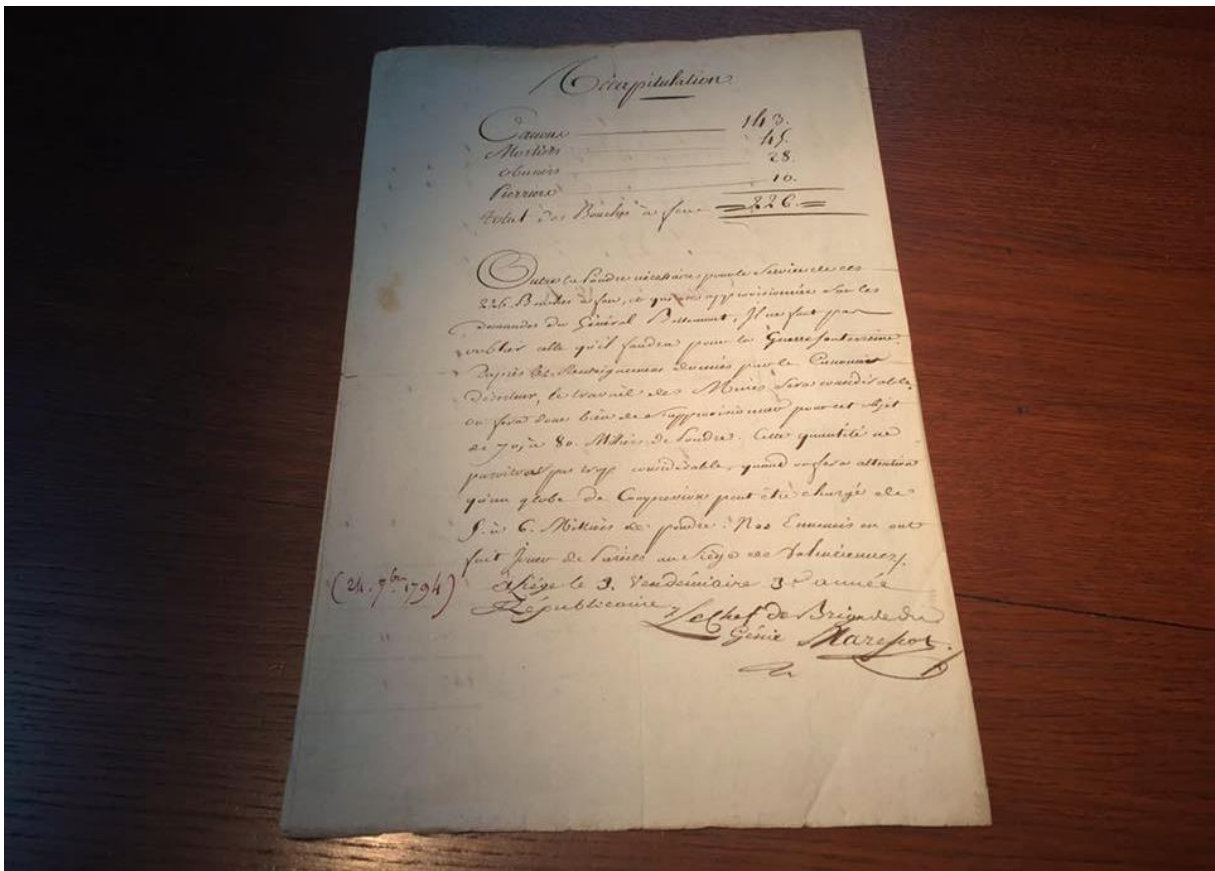
Op zaterdag 19 maart organiseerde het RHCL de jaarlijkse vriendendag, met o.a. de presentatie van een uniek, nieuw verworven, manuscript uit 1794 (toelichting werd verzorgd door Jos Notermans van Stichting Menno van Coehoorn), een lezing over het 'Zonneleen' Gronsveld (verzorgd door rijksarchivaris Jacques van Rensch) en als sluitstuk een lezing over de Franse tijd in Limburg (verzorgd door de bekende historicus Joost Welten).

Bezoekersraad

De bezoekersraad, die vanuit het perspectief van de bezoekers gevraagd en ongevraagd advies uitbrengt over de inrichting en de kwaliteit van de dienstverlening van de instelling, is tweemaal bijeen gekomen. Een belangrijke wens van de bezoekersraad werd in 2016 gerealiseerd, te weten: twee digitale schermen waarop publieksinformatie -zoals activiteiten, evenementen voor diverse genodigden en praktische zaken- aan bezoekers kunnen worden getoond.

Vrijwilligers

Naast onze vaste medewerkers waren in 2016 tientallen **vrijwilligers** bij ons werkzaam. Onmisbare handen bij ons werk. Hartelijk dank voor jullie toewijding!

Pagina uit de 'Notte de different objects nécessaires pour le siège de Maastricht', 1794. In dit door de Vrienden geschonken stuk legt Armand Samuel de Marescot (1758-1832), 'général de division', zijn plannen vast over de wijze waarop de stad Maastricht kan worden veroverd door de revolutionaire legers van de Franse Republiek.

3 Digitale Duurzaamheid

Op het gebied van digitale duurzaamheid stond 2016 voor een groot deel in het teken van het aansluitproces op het landelijke e-Depot bij het Nationaal Archief. Binnen het RHCL organiseert de implementatiemanager de interne implementatie van het e-depot, en zorgt voor de verbinding met landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen. Samen met de andere RHC's en het Nationaal Archief is een landelijke structuur opgetuigd, waarin het IMO (Implementatiemanagersoverleg) in Utrecht een centrale rol vervult.

Aansluiting op het e-Depot

Sinds maart 2016 is het RHCL officieel aangesloten op het nationale e-Depot, en beschikken we over een e-Depotvoorziening in de vorm van een productieomgeving en een testomgeving. Om onze organisatie klaar te maken op de inrichting van het e-depot, werd een uitgebreide pilot met de gemeente Maastricht uitgevoerd.

Het doel is om, stap voor stap, alle eigen digitale (rijks)collecties in het e-Depot onder te brengen.

e-Depot pilot

In 2016 is de e-depot pilot met de Gemeente Maastricht succesvol afgerond. In dit traject over digitaal informatiebeheer onderzocht het RHCL de totstandkoming van een e-Depotvoorziening voor de gemeente Maastricht, en de daarbij horende organisatorische, technische en financiële gevolgen. De eerste fase van dit project werd gefinancierd door Archief 2020, een programma van het Nationaal Archief dat er op gericht is innovatieve initiatieven in de archiefsector te stimuleren en kennisdeling te bevorderen.

In de pilot is gekeken naar werkprocessen, systemen en informatiestromen door middel van een tweetal procesanalyses, die uiteindelijk leidden tot een generiek metadata-model en verschillende mogelijkheden om processen meer LEAN te maken. Tevens zijn de mogelijkheden om tot actieve openbaarheid te komen onderzocht, evenals de wijze waarop ambtenaren weer toegang kunnen krijgen tot dossiers die al opgenomen zijn in het e-Depot. Tenslotte is er ook een analyse (business case) opgesteld van de voor- en nadelen van uitplaatsing of vervroegde overbrenging naar het e-Depot.

Resultaten van de pilot

Op basis van de projectresultaten hebben we onder leiding van Jeroen Seeverens een **eindrapport** opgesteld, en de volgende vier conclusies getrokken:

1. De pilot heeft veel nuttige kennis en ervaring opgeleverd. Gemeente en archief hebben elkaar beter leren kennen en meer inzicht verkregen in de factoren die inrichting en gebruik van een e-Depot zo complex maken en in de cruciale rol die de afdeling DIV speelt in een succesvolle implementatie.
2. Tegenover de geconstateerde complexiteit en soms weerbarstige praktijk staat het besef dat er inderdaad veel winst te halen is voor zowel archiefvormer als archiefinstelling. Die meerwaarde bestaat uit een betere kwaliteit van metadata, minder beheer voor de archiefvormer en een toekomstgerichte rol voor het archief.
3. Uit de opgestelde business-case blijkt dat uitplaatsing in het e-depot van het Nationaal Archief zowel kwalitatief als financieel aanzienlijk gunstiger uitpakt dan andere onderzochte varianten, waaronder een eigen e-Depot, beheerd door de gemeente;
4. Er is - naast de daadwerkelijke implementatie na deze pilot - nog veel werk te verzetten, voordat het volledige potentieel van het e-Depot benut kan worden. Dan gaat het zowel om stroomlijning van processen en systemen op lokaal niveau als om verdere uitwerking van standaarden op landelijk niveau door gemeenten en archiefsector.

De pilot is een opmaat naar een vervolgpilot waarin de bevindingen van het onderzoek zullen worden toegepast in de praktijk.

TMLO Roadshow Limburg

Op woensdag 23 maart hebben 50 mensen de **TMLO Roadshow** van Archief 2020 en het Regionaal Historisch Centrum Limburg bijgewoond in Filmhuis Het Domein te Sittard. Arjan Kloosterboer (Nationaal Archief/Archief 2020), Theo Weusten (Gemeente Maastricht) en Peter Bakker (RHCL) presenteerden hun ideeën over het hoe en waarom van metadateren. De dag werd succesvol afgesloten met een mappingsopdracht, waarin de deelnemers alvast kennis maakten met de praktijk van metadateren.

Presentatie van de e-depot pilot

Op donderdag 7 juli presenteerde het RHCL in de Raadzaal van de Gemeente Maastricht zijn bevindingen van de e-Depot pilot. De presentatie van het eindrapport werd ingeleid door prof. dr. Klaartje Peters (Universiteit Maastricht), die een voordracht gaf over het belang van duurzaam informatiebeheer bij regionale samenwerking. Ongeveer 100 geïnteresseerden die vanuit bestuur, beleid en in de praktijk bezig zijn met digitaal informatiebeheer, woonden de middag bij. Arthur Gorissen maakte over de succesvolle afsluiting van de pilot een **animatie**.

4 Publieksbereik

facebook

Bereik:
307.977
personen

45%
vrouw

55% man

191 posts

384
volgers

rhcl.nl

38.789
bezoekers

2.50
min.

gem. bezoektijd

Woonplaats
Bezoekers

Maastricht 18%

Amsterdam 4%

Den Haag 3%

Heerlen 2%

archieven.nl

RHCL populairste
archiefdienst bij
gebruikers
'Mijn Studiezaal'

Meer dan
1.000.000
bekeken pagina's

Meest bekeken
archieftoegang

Landen van
Overmaas
(1411-1795)

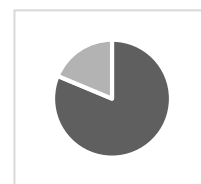
22.557 x

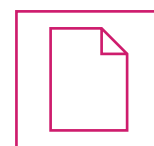
wiewaswie

61.061
unieke
bezoekers

290.921
bezoeken

81.3%
Terugkerende
bezoekers

12

gem. aantal
bezochte
pagina's

Benieuwd naar alle publiekscijfers van 2016?
Bekijk online het gehele [overzicht](#).

5 Feiten en cijfers

Studiezaal

In totaal werden 12.009 archieftoegangen en collecties van het RHCL op de studiezaal geraadpleegd. Dit betekent een stijging ten opzichte van 2015. Uit de bibliotheek van RHCL en SHCL werden in 2016 1.616 boeken of tijdschriften aangevraagd.

	2016			2015		
	RHCL	SHCL	Totaal	RHCL	SHCL	Totaal
Bibliotheek			1.616			1.332
Archieven/ collecties	12.009	364	12.373	11.010	637	11.647

Verworven archieven

In het afgelopen jaar werden ook weer vele meters aan archieven en collecties geacquireerd van zowel particulieren, gemeenten en het rijk. Enkele opvallende aanwinsten waren:

- 16.1112C, Familie Van Limburg-Styrum, 1557-1848 (1906) (omvang: 30 cm). De stukken maken deel uit van het huisarchief van Kasteel Well, een middeleeuws kasteel bij het Noord-Limburgse dorp Well.
- 16.0531A, Familie Van den Bergh, 14e eeuw-1985 (omvang: 110 cm)
- 17.61, VVV Geuldal 1885-2000 (omvang: 1.100 cm), het oudste VVV archief van Nederland.
- 21.478, P. de Jong, c. 1930-1953 (omvang: 5 cm).
- 20.138E, Dienst Sociale Zaken Maastricht – Beeldende Kunstenaars Regeling 1947-1987 (omvang: 530 cm).

Bekijk via onze website het [volledige overzicht](#).

Uit het archief van P. de Jong: telepaat 'Fernando' gaat geblinddoekt op zoek naar 12 verdwenen zilveren apostelen. Volgens de legende zou deze kerkschat van de St. Servaas zich in Maastricht onder de grond bevinden. Op 27/02/1951 doet hij o.a. het Rijksarchief aan. Foto's door J. Naseman.

Financieel

		2016	2015	2014	2013
BALANS					
Activa	Vaste activa	413.545	453.200	533.308	605.655
	Vlottende activa	6.216.746	4.615.028	3.074.710	1.760.100
		6.630.291	5.068.228	3.608.018	2.365.755
Passiva	Eigen vermogen	703.804	431.872	381.986	308.748
	Voorzieningen	5.117.063	3.737.531	2.386.032	1.050.891
	Schulden op lange termijn	300.000	350.000	400.000	450.000
	Schulden op korte termijn	509.424	548.825	440.000	566.116
		6.630.291	5.068.228	3.608.018	2.365.755
EXPLOITATIE					
Baten	Rijks/gemeentelijke/provinciale bijdragen	2.486.647	2.403.299	2.368.260	2.335.393
	Huurbijdrage	2.281.393	2.269.092	2.285.092	2.230.063
	Overige bijdragen	134.208	135.885	135.703	135.314
	Publieks/reguliere inkomsten	14.415	13.635	22.881	19.758
	Subsidies en sponsorbijdragen	102.877	0	7.297	13.500
	Zakelijke dienstverlening en leveringen	107.636	193.414	63.896	1.598
	Depotverhuur en detachering personeel	110.919	42.036	75.732	98.167
	Overige baten	73.777	54.650	63.959	78.991
		5.311.872	5.112.011	5.022.280	4.912.784
Lasten	Personele lasten	1.867.442	1.859.329	1.824.147	1.806.621
	Directe materiële lasten	160.793	148.843	172.228	115.527
	Indirecte materiële lasten:				
	- huisvestingslasten	1.183.367	1.185.419	1.162.546	2.179.651
	- organisatie en overheadkosten	385.815	346.824	299.280	305.622
	- kapitaalslasten	92.595	97.698	94.980	90.360
	Voorzieningen en overige lasten	1.375.522	1.396.223	1.385.738	299.057
		5.065.534	5.034.436	4.938.919	4.796.838
	Exploitatiesaldo vóór bijzondere resultaten	246.338	77.575	83.901	115.946
	Bij: bijzondere resultaten	0	0	0	0
	Exploitatiesaldo vóór bestemming	246.338	77.575	83.901	115.946
	Exploitatiesaldo ná bestemming	0	0	0	0
RATIO's					
Liquiditeit		12,20	8,41	6,99	3,16
Solvabiliteit		0,11	0,09	0,11	0,13

Regionaal Historisch Centrum Limburg
Sint Pieterstraat 7
6211 JM Maastricht
T + 31(0) 43 328 55 00
F + 31(0) 43 325 56 40

www.rhcl.nl - info@rhcl.nl

